

Zakład Patologii i Diagnostyki Laboratoryjnej

Centrum Onkologii – Instytut, im. M. Skłodowskiej-Curie, Warszawa
Tel. 22 546 27 26, e-mail: patologia@coi.waw.pl

Pobranie i zabezpieczanie oraz oznakowanie materiału do badania patomorfologicznego

1. Przygotowanie pojemnika transportowego.

- 1.1. Przed rozpoczęciem procedury pobierania materiału należy przygotować pojemnik transportowy o odpowiedniej wielkości oraz sprawdzić dostępność, nazwę, stężenie i datę ważności wymaganego odczynnika utralającego.
- 1.2. Pojemnik transportowy powinien być szczelnie zamykanym naczyniem wykonanym z plastikowego i/lub z nietłukącego się tworzywa, odpornego na zgniecenia o pojemności min. 10-krotnie większej niż objętość pobranego materiału biologicznego.
- 1.3. Pojemnik transportowy powinien być naczyniem jednorazowym i posiadać miejsce do opisu/oklejenia danych pacjenta.

2. Oznaczenie pojemnika transportowego.

- 2.1. Każdy pojemnik transportowy z pobranym materiałem musi być wyraźnie i czytelnie opisany (naklejka będąca wydrukiem z systemu szpitalnego, napis, opisana naklejka itp.).
- 2.2. Opis na pojemniku transportowym powinien zawierać:
 - a) imię i nazwisko pacjenta,
 - b) numer PESEL/ data urodzenia/PID,
 - c) rodzaj materiału/okolicę z której pobrano materiał.
- 2.3. Opis na pojemniku musi być trwały, odporny na ścieranie i na działanie stosowanych utralaczy (formalina, etanol).
- 2.4. Dane identyfikacyjne umieszczone na pojemniku muszą być identyczne jak dane identyfikacyjne pacjenta umieszczone na skierowaniu załączonym do przesyłanego materiału.
- 2.5. Bardzo istotne jest właściwe oznaczenie pojemników z różnymi materiałami np. z różnych lokalizacji od tego samego pacjenta.

3. Zabezpieczanie materiałów przesyłanych do ZPiDL w celu udzielenia świadczeń w zakresie badań patomorfologicznych.

3.1. Materiał do badania śródoperacyjnego „INTRA”.

- a) Materiał bezpośrednio po pobraniu należy umieścić w **czystym i suchym** pojemniku transportowym o pojemności 10-krotnie większej niż objętość pobranego materiału, **bez żadnego utralacza**.
- b) W wyjątkowych sytuacjach dopuszcza się umieszczenie materiału w gaziku zwilżonym solą fizjologiczną.
- c) Opcjonalnie dopuszcza się zabezpieczenie pobranego materiału w czystej plastikowej folii, koszulce lub folii aluminiowej.

3.2. Materiał do badania histopatologicznego: małe wycinki tkankowe, wyskrobiny, materiał biopsyjny.

- a) Materiał bezpośrednio po pobraniu należy umieścić w pojemniku transportowym wypełnionym min. **10-krotnie większą objętością środka utralającego** w porównaniu do objętości pobranego materiału.

Zakład Patologii i Diagnostyki Laboratoryjnej

Centrum Onkologii – Instytut, im. M. Skłodowskiej-Curie, Warszawa

Tel. 22 546 27 26, e-mail: patologia@coi.waw.pl

Pobranie i zabezpieczanie oraz oznakowanie materiału do badania patomorfologicznego

- b) Do utrwalania należy stosować **10% neutralną, zbuforowaną formalinę** (4% wodny zbuforowany roztwór formaldehydu) przechowywaną w temperaturze pokojowej z aktualną datą ważności.
- c) Pobrany materiał musi **luźno pływać** w pojemniku transportowym i być całkowicie zatopiony w utrwalaczu aby nie dopuścić do jego wyschnięcia.

3.3. Materiał do badania histopatologicznego: materiał pooperacyjny.

- a) Materiał bezpośrednio po pobraniu należy umieścić w pojemniku transportowym wypełnionym min. **10-krotnie większą objętością środka utrwalającego** w porównaniu do objętości pobranego materiału/narządu.
- b) Do utrwalania należy stosować **10% neutralną, zbuforowaną formalinę** (4% wodny zbuforowany roztwór formaldehydu) przechowywaną w temperaturze pokojowej z aktualną datą ważności.
- c) Pobrany materiał/narząd musi być całkowicie zatopiony w utrwalaczu, swobodnie pływać nie dotykając ścianek pojemnika transportowego.
- d) W przypadku braku możliwości zatopienia całości narządu w utrwalaczu (wystawanie części tkanki ponad lustro płynu utrwalającego) wystającą część tkanki należy przykryć gazą nasączoną utrwalaczem.
- e) W przypadku materiałów tkankowych pobranych na Bloku Operacyjnym COI dopuszcza się zabezpieczanie materiału w czystym i suchym pojemniku transportowym o pojemności 10-krotnie większej niż objętość pobranego materiału/narządu lub w folii aluminiowej, bez żadnego utrwalacza i dostarczyć do ZPiDL w czasie do 10-15 min od momentu pobrania.
- f) W szczególnych przypadkach (duże materiały chirurgiczne oraz kostne), ze względu na brak pojemników transportowych o bardzo dużych wymiarach dopuszcza się zabezpieczenie materiału tkankowego np. w dużym worku na odpady medyczne lub 60L pojemniku koloru czerwonego.
- g) W przypadku pobrania dużych bloków tkankowych np: piersi, narząd rodny, mięsak czy jelito z guzem, gdy szacowany czas transportu przekroczy 24 godziny zalecane jest wykonanie przez chirurga pojedynczego cięcia przez guz wraz z umieszczeniem w tym miejscu gazika/ów i dopiero wtedy umieszczenie pobranego materiału/narządu w pojemniku z utrwalaczem.

3.4. Materiał z biopsji szpiku kostnego: trepanobiopsja.

- a) Materiał bezpośrednio po pobraniu należy umieścić w pojemniku transportowym wypełnionym min. **10-krotnie większą objętością środka utrwalającego** w porównaniu do objętości pobranego materiału.
- b) Do utrwalania należy stosować **Utrwalacz Oxfordzki** przechowywany w temperaturze pokojowej z aktualną datą ważności.
- c) W szczególnych przypadkach dopuszcza się stosowanie 10% neutralnej, zbuforowanej formaliny jako środka utrwalającego.
- d) Pobrana trepanobiopsja musi **luźno pływać** w pojemniku transportowym i być całkowicie zatopiona w utrwalaczu aby nie dopuścić do jej wyschnięcia.

3.5. Materiał do badania cytologicznego: rozmazy z biopsji, wymazy lub inny materiał biologiczny naniesiony jako rozmaz na szkiełku podstawowym:

- a) Rozmazy z biopsji, wymazy lub inny materiał biologiczny naniesiony jako rozmaz na szkiełku podstawowym należy bezpośrednio po pobraniu umieścić w pojemniku transportowym wypełnionym środkiem utrwalającym.
- b) Do utrwalania należy stosować **96% lub 70% alkohol etylowy (alkohol może być skażony)** przechowywany w temperaturze pokojowej z aktualną datą ważności.
- c) Przed wykonaniem rozmazu należy opisać preparaty oznaczeniem pacjenta min. inicjały pacjenta/imię nazwisko pacjenta, PID/PESEL). **Opisy na szkiełkach należy wykonywać wyłącznie ołówkiem.**

Zakład Patologii i Diagnostyki Laboratoryjnej

Centrum Onkologii – Instytut, im. M. Skłodowskiej-Curie, Warszawa
Tel. 22 546 27 26, e-mail: patologia@coi.waw.pl

Pobranie i zabezpieczanie oraz oznakowanie materiału do badania patomorfologicznego

- d) Rozmaz należy wykonać na szkiełku podstawowym z matowym lub kolorowym polem do opisu, należy zwrócić szczególną uwagę, aby materiał znalazł się na tej samej stronie szkiełka co pole do opisu i tą część szkiełka należy oznaczyć symbolem "X".
- e) Do wykonania rozmazu używamy drugiego szkiełka podstawowego. Do szkiełka z naniesionym materiałem przykładamy delikatnie od góry drugie szkiełko podstawowe i pozwalamy aby naniesiony materiał rozproszyc się cienką warstwą pomiędzy szkiełkami. Między szkiełkiem podstawowym a szkiełkiem, które przykładamy powinien być kąt 30-45°C.
- f) Materiał rozprowadzamy poprzez płynne, delikatne przesunięcie górnego szkiełka, tworząc w ten sposób jedną warstwę komórek.
- g) **Uwaga! Zbyt silne „rozcieranie” materiału może spowodować zgniecenie komórek, zbyt słabe - rozmazy „grube”, nieczytelne.**
- h) Jeżeli w jednym pojemniku transportowym umieszcza się większą liczbę szkiełek z naniesionym rozmazem, należy łączyć je „plecami” lub założyć na szkiełka spinacze biurowe, aby zabezpieczyć materiał przez sklejeniem.
- i) Po wykonaniu rozmazu szkiełka natychmiast zamaczamy płynnym ruchem w 96% lub 70% alkoholu etylowym. Po zamoczeniu szkiełka, można wyjąć z utrwalacza w celu obejrzenia jakości pobranego materiału.
- j) **W przypadku bardzo skąpego materiału czas od wykonania rozmazu do jego zanurzenia w utrwalaczu powinien wynosić 1-2 sekundy.**
- k) Opcjonalnie dopuszcza się utwalenie wykonanych rozmazów przy użyciu komercyjnych preparatów w aerozolu do utwalania pobranych na szkiełka mikroskopowe rozmazów np: Cytotfix, Fixocyt.

3.6 Materiał do badania cytopatologicznego: płyny z jam ciała, popłuczyny, płwocina, wydzieliny, mocz.

- a) Materiał należy pobrać bezpośrednio do czystego pojemnika transportowego (strzykawka, próbówka, moczówka) i dostarczyć do ZPiDL do 1 godziny od momentu pobrania w temperaturze pokojowej.
- b) **Uwaga! Płyn mózgowo-rdzeniowy pobieramy bezpośrednio do próbówki i zawsze dostarczamy do ZPiDL w przeciągu 30 min. od momentu pobrania w temperaturze pokojowej.**
- c) Mocz należy pobrać z drugiej lub trzeciej dziennej mikcji w ilości nie większej niż 100 ml.

3.7 Materiał do do badania z wykorzystaniem techniki cytobloku.

- a) Materiał bezpośrednio po pobraniu należy umieścić/wstrzyknąć z igły do plastikowej próbówki o pojemności 10-12 ml **wypełnionej w całości środkiem utrwalającym (zleciendawca zewnętrzny) lub stanowiącym 2/3 objętości próbówki (komórki organizacyjne COI).**
- b) do utwalania należy stosować **10% neutralną, zbuforowaną formalinę** (4% wodny zbuforowany roztwór formaldehydu) przechowywaną w temperaturze pokojowej z aktualną datą ważności.
- c) Po pobraniu i zabezpieczeniu materiału w próbówce należy delikatnie wymieszać jej zawartość tak aby nie dopuścić do pozostawienia materiału na ścianie naczynia.

3.8 Materiał do badania z wykorzystaniem techniki mikroskopii elektronowej.

- a) Materiał bezpośrednio po pobraniu należy umieścić w pojemniku transportowym wypełnionym min. **10-krotnie większą objętością środka utrwalającego** w porównaniu do objętości pobranego materiału.
- b) Do utwalania należy stosować **świeżo rozrobiony glutardehyd** wykonywany i dostarczany przez pracowników Laboratorium Mikroskopii Elektronowej PTP ZPiDL wyłącznie po uprzednim, telefonicznym ustaleniu po numerem **wew. 23 42, 28 36.**

Zakład Patologii i Diagnostyki Laboratoryjnej

Centrum Onkologii – Instytut, im. M. Skłodowskiej-Curie, Warszawa

Tel. 22 546 27 26, e-mail: patologia@coi.waw.pl

Pobranie i zabezpieczanie oraz oznakowanie materiału do badania patomorfologicznego

- c) Pobrany materiał musi **luźno pływać** w pojemniku transportowym i być całkowicie zatopiony w utrwalczu aby nie dopuścić do jego wyschnięcia.
- 3.9. **Niedopuszczalnym jest wkładanie materiałów pobranych z różnych lokalizacji od tego samego pacjenta do wspólnego pojemnika transportowego.**